

Studeren met Open Bijbel

Bijbelstudie sectie voor de wat meer gevorderde Bijbellezer

De brief aan de Efeziërs

6. De nieuwe levenswandel

Thans bent u licht in de Here wandel als kinderen van het licht

De meeste leden van de gemeente in Efeze waren grootgebracht als heidenen, in de verdorven samenleving van een grote Griekse stad. Hun geloof in het evangelie, dat Paulus en zijn medewerkers hadden verkondigd, gevolgd door hun doop in Christus, betekende dat een radicale ommekeer in hun levenswijze nodig was. Maar gezien hun opvoeding en gewoonten, gepaard aan een gebrek aan kennis van Gods geboden en de boeken van het Oude Testament, zou een snelle overgang uit de duistere wereld tot het licht van Christus' koningschap, in de praktijk voor velen niet makkelijk zijn. Het zou ons daarom niet moeten verwonderen, dat Paulus zich genoodzaakt voelt hen op nadrukkelijke wijze te herinneren aan de elementaire gedragsnormen die van volgelingen van Christus worden verwacht. Hierdoor kunnen we zien wat zijn motivatie was, om hen aan te sporen te leven in overeenstemming met hun nieuwe situatie als leden van Christus' gemeente.

Paulus gaat in zijn brieven vaak uit van wat de gemeenteleden al zijn door hun geloof in Christus, om vervolgens aan te geven hoe zij zich in hun nieuwe leven dienen te gedragen. De aantonende wijs gaat de gebiedende wijs dus vooraf. Zij genieten al de status van Gods kinderen, want Hij heeft hen in Christus opgenomen in Zijn familie. Daarom moeten ze als Zijn kinderen leren leven. Zij hebben in hun doop in Christus hun vroegere heilloze levenswijze, "de oude mens", afgelegd. **Daarom** moeten zij de menselijke hartstochten ook in de praktijk doden. Zij zijn al met Hem opgewekt en verhoogd. **Daarom** moeten zij leren de dingen die boven zijn te bedenken. Zij zijn leden van Christus' lichaam. **Daarom** moeten zij daar goed in functioneren, tot welzijn van het gehele lichaam. Op allerlei wijzen vormt hun tegenwoordige, bevoorrechte, status, het uitgangspunt van een aansporing in overeenstemming hiermee te leven.

Zo is het ook met de praktische vermaningen in deze brief, die beginnen met de woorden: "Dit zeg ik u en betuig ik in de Here, dat u niet langer mag wandelen zoals ook de heidenen wandelen" (4:17). Als beweegreden hiervoor zegt hij: "Maar u geheel anders: u hebt Christus leren kennen." Op deze wijze geeft Paulus de radicale ommekeer aan, die zijn medegelovigen in Efeze hebben ondergaan. Op zekere dag kwamen zij voor het eerst in aanraking met de naam van Jezus van Nazaret. Velen van hen zullen Paulus' dagelijkse redevoeringen en uitleg van de Schrift – in het door hem gehuurde leslokaal van Tyrannus – hebben bijgewoond (Hand 19:9). Daar leerden zij voor het eerst wat de profeten in Israël eeuwen eerder hadden verteld over de Messias en de Knecht van de Here die zou komen; en hoe hun profetieën vervuld werden in Jezus van Nazaret. Zij hoorden "hoe God Hem met de heilige Geest en met kracht heeft gezalfd. Hij is rondgegaan, weldoende en genezende allen, die door de duivel overweldigd waren; want God was met Hem" (Hand 10:38). Ook vertelde Paulus hen dat Jezus zich, in gehoorzaamheid aan Gods wil, had laten kruisigen om mensen met God te verzoenen; maar dat Hij op de derde dag werd opgewekt uit de doden, om dertig dagen later op te varen naar de hemel. Verder dat Hij daar blijft, tot de dag dat Hij in openlijke heerlijkheid zal verschijnen, om al Gods kinderen op te wekken uit de dood. Hij hield hun de vreugde voor van Gods gave van onsterfelijkheid in het verheerlijkt lichaam, dat zij zullen ontvangen, en van de eer om met Christus een nieuwe samenleving van gerechtigheid en vrede op aarde tot stand te brengen. Verder vertelde hij van alle zegenrijke gevolgen, die deze nieuwe samenleving zal hebben voor de sterfelijke mensen die dan zijn overgebleven. Als Paulus zegt: "u hebt Christus leren kennen", bedoelt hij dus niet alleen maar een kennen van Hem als Persoon, maar vooral zijn betekenis in Gods voornemen. Zijn plan dat de totstandkoming beoogt van een grote familie uit de mensheid. Dit blijkt uit de woorden die volgen: "U toch hebt van Hem gehoord en bent in Hem onderwezen, gelijk dit de waarheid is in Jezus" (4:21). Het woord 'waarheid' heeft hier niet zozeer betrekking op het tegenovergestelde van wat niet waar is, als wel op de heilsboodschap waarin Christus zo'n centrale plaats inneemt: "nadat u het woord van de waarheid, het evangelie van uw behoudenis, hebt gehoord" (1:13).

De relatie met Christus

Toch is het juist vanwege de betekenis van Christus in Gods plan, dat gelovigen geroepen worden tot een persoonlijke relatie met Hem, die zo veel dieper gaat dan alleen kennis aangaande zijn Persoon. Aan het einde van zijn leven op aarde sprak Jezus hierover in een gebed: "Dit nu is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, die U gezonden hebt" (Joh 17:3). Vooral in het Oude Testament heeft 'kennen' de betekenis van iemand kennen in een *relatie*.

Hoe diep deze relatie van een discipel met Christus kan zijn, blijkt uit de woorden waarmee Paulus zijn grote levensambitie beschrijft: "Dit alles om *Hem te kennen* en de kracht van zijn opstanding en de gemeenschap aan zijn lijden, of ik, aan zijn dood gelijkvormig wordende, zou mogen komen tot de opstanding uit de doden" (Flp 3:10,11).

Dit proces van gelijkvormig worden aan Christus' dood wordt symbolisch voorgesteld in de doop door middel van onderdompeling. Hiermee wordt het geloof uitgedrukt, dat alleen in Christus de zonde in de mens eens voor altijd teniet is gedaan, en dat wij verbonden worden met Christus door het begraven van ons aardse leven. "U bent met Hem begraven", zegt Paulus in zijn brief aan de Kolossenzen. De gelovigen in Rome legt hij de symboliek nader uit: "Of weet u niet, dat wij allen, die in Christus Jezus gedoopt zijn, in zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat, gelijk Christus uit de doden opgewekt is door de majesteit van de Vader, zo ook wij in nieuwheid van leven zouden wandelen" (Rom 6:3,4). Maar na de doop moeten, in alle delen van het dagelijkse leven, het egoïstische ik en de menselijke hartstochten verloochend worden. "Dood dan de leden, die op de aarde zijn", vermaant de apostel op een andere plaats. Hier, in de brief aan de Efeziërs, past hij de symboliek van de doop als volgt toe: "dat u, wat uw vroegere wandel betreft, de oude mens aflegt, die naar het verderf gaat, naar zijn misleidende begeerten, dat u verjongd wordt door de geest van uw denken, en de nieuwe mens aandoet, die naar de wil van God geschapen is in waarachtige gerechtigheid en heiligheid" (Efez 4:22-24).

Het is voor Paulus kennelijk niet voldoende het in zijn uiteenzetting van de eisen van de christelijke roeping bij deze algemene principes te laten. In wat volgt stuiten we op allerlei concrete voorschriften, bedoeld om het praktische zedenleven, en de sociale omgang in de wereld en in de gemeente, te regelen. Terwijl er geen vast systeem van leefregels is, vindt de apostel het nodig te zorgen voor een pastorale behandeling van de omgang van christenen onderling, en met de wereld waarin zij leven. Hierbij dienen we rekening te houden met het feit dat de Griekse denkwereld sterk dualistisch was. Zo stelde men een geestelijke ziel en een materieel lichaam tegenover elkaar. Hierdoor ontstond de neiging het geestelijke leven apart te zien van het lichamelijke. Met het argument: "het voedsel is voor de maag en de maag voor het voedsel", probeerden sommigen in Korinte ook andere vormen van lichaamsbevrediging te rechtvaardigen, als in wezen niets meer dan normale, lichamelijke behoeften, die niets te maken hebben met het leven in Christus. Paulus' antwoord hierop luidt: "Maar het lichaam is niet voor de hoererij, maar voor de Here, en de Here voor het lichaam ... Of weet u niet, dat uw lichaam een tempel is van de heilige Geest, die in u woont, die u van God ontvangen hebt, en dat u niet van uzelf bent?" (1 Kor 6:12-20).

In navolging van sommige heidense schrijvers geeft Paulus in zijn brieven verschillende opsommingen van slechte gewoonten. Bij een analyse hiervan zijn er vijf groepen te onderscheiden: 1) seksuele zonden, o.a. hoererij, echtbreuk en onreinheid; 2) zonden voortkomend uit eigenbelang, zoals hebzucht en afpersing; 3) zonden bij het spreken, zoals godslastering en grootsprekerij; 4) zonden in de houding tegenover anderen en in de relaties met hen, zoals jaloezie, kwaadheid en nijd; 5) dronkenschap en brasserie. Dat vooral seksuele zonden zo veel aandacht krijgen, heeft te maken met de gedragsnormen op dit gebied in de toenmalige wereld. Dit kan worden geïllustreerd aan de hand van de volgende uitspraak: 'Wij hebben hoeren voor ons plezier, bijvrouwen voor dagelijks, lichamelijk gebruik, vrouwen om te zorgen voor onze echtelijke kinderen en de huishouding'. Zelfs in de huidige gesecculariseerde samenleving in zogenaamde christelijke landen, blijft er nog een traditie van gedragsnormen – hoewel de kracht hiervan steeds verder afneemt – die in de toenmalige Grieks-Romeinse wereld ontbrak.

Een zestal zonden nader beschouwd

Leugens

Het bevel "Leg daarom de leugen af en spreek waarheid, ieder met zijn naaste" lijkt niet overbodig wanneer we beseffen hoe gewoon de praktijk van het liegen was onder de Grieken in de eerste eeuw – evenals trouwens onder oosterse volken in algemeenheid. Paulus geeft als reden voor het spreken van de waarheid: "omdat wij leden zijn van elkaar" (4:25). In een gezond lichaam werken al de afzonderlijke organen mee, zodat de mens als geheel goed kan functioneren. Evenzo vraagt goede samenwerking tussen de gemeenteleden dat zij onder elkaar eerlijk zijn in wat zij zeggen.

Toorn

Een mens is geen ongevoelige computer of rekenmachine, en een opwelling van boosheid af en toe is niet abnormaal. Wij mogen aannemen dat Jezus sterk geëmotioneerd was, toen Hij zag hoe storend voor de geestelijke functie van die heilige plaats, en voor de Godsverering door de bezoekers ervan, het doen van zaken in de tempelhof was. Zijn toorn zal af te lezen zijn geweest van zijn gezicht, en voelbaar in de wijze waarop Hij de zakenlui uit de tempel dreef. Maar wanneer de emoties de bovenaan gaan voeren, worden we er al te gemakkelijk door beheerst. En dat gaat dan ten koste van de geboden van Christus. "Geraakt u in toorn, zondig dan niet" waarschuwt Paulus: "de zon mag niet over een opwelling van uw toorn ondergaan; en geef de duivel geen voet". Hoe gemakkelijk toorn aanleiding kan geven tot zonde, blijkt uit het feit dat hij ook vermaant: "Alle bitterheid, gramschap, toorn, getier en gevloek worde uit uw midden gebannen, evenals alle kwaadaardigheid" (4:31).

Stelen

Veel slaven hadden in die tijd bij het boodschappen doen even lange vingers als menigeen in onze tijd. Zij zullen als excuus vast hetzelfde hebben gezegd als zij die het normaal vinden dingen uit het bedrijf waarvoor ze werken mee naar huis te nemen. In plaats jezelf iets toe te eigenen, zegt Paulus: zorg dat je iets hebt om aan anderen te kunnen geven, door "goed werk te verrichten" – geen overbodig vermaan in een samenleving waarin veel Grieken gewoon waren handenarbeid te minachten.

Het spreken

Dezelfde motivatie, iets goeds voor anderen te willen doen, moet ook bepalend zijn voor ons spreken: "Geen liederlijk woord kome uit uw mond, maar als u een goed woord hebt, tot opbouw, waar dit nuttig is, opdat zij, die het horen, genade ontvangen" (vs 29). Ongepast gepraat heeft niet alleen een slechte invloed op de hoorders ervan, maar – wat veel erger is – veroorzaakt verdriet bij God: "En bedroef de heilige Geest van God niet, door wie u verzegeld bent tegen de dag van de verlossing" (vs 30). Deze uitspraak is ontleend aan Jesaja's herinnering aan Israëls onwaardige gedrag tijdens de woestijntocht: "zij waren weerspannig en bedroefden zijn heilige Geest" (Jes 63:10). God zelf, die door Zijn Geest onder Zijn volk aanwezig was en zo'n medegevoel met zijn volk had, is om hen bedroefd geweest. Jesaja zegt: "In al hun benauwdheid was ook Hij benauwd". Christenen die menen dat zij de tempel van de Here zijn, waarin het de Vader behaagt te wonen, moeten beseffen dat het gebruik door Zijn kinderen van zotte taal Hem verdrietig maakt.

Bitterheid

Van onverantwoord gepraat gaat Paulus over tot uitingen van bitterheid: "Alle bitterheid, gramschap, toorn, getier en gevloek worde uit uw midden gebannen, evenals alle kwaadaardigheid" (vs 31). Achter snijden de opmerkingen ligt een verkeerde houding; mogelijk wrok over een kwaad dat hem is aangedaan. Laat zo iemand bedenken welk kwaad hij de Here aangedaan heeft, en hoe dat hem in Christus vergeven is, zodat hij leert tegenover anderen vriendelijk te zijn, en "barmhartig, elkaar vergevend, zoals God in Christus u vergeving geschonken heeft".

Onreinheid

Met de woorden: "Maar van hoererij en allerlei onreinheid of hebzucht" (Efez 25:5) verbiedt Paulus elke vorm van buitenechtelijk geslachtsverkeer. In de heidense wereld van zijn tijd zou dit een hoogst ongewone eis zijn, en in toenemende mate ook in de huidige samenleving. Maar de apostel wil alle misverstand hierover in één keer uit de weg ruimen: "Want hiervan moet u doordrongen zijn, dat in geen geval een hoereerder, onreine of geldgierige, dat is een afgodendienaar, erfdeel heeft in het Koninkrijk van Christus en God."

Een drietal verhoudingen

De relatie tussen *vrouwen en mannen* is te vergelijken met die tussen lichaam en hoofd. Wat zou het lichaam zijn zonder hoofd, of het hoofd zonder lichaam? De eis onderdanig te zijn, vraagt beslist niet meer van de vrouw dan de corresponderende eis dat de man evenveel liefde voor zijn vrouw toont als voor zichzelf! Het feit dat God in deze verhouding de man als hoofd aanstelde, is geen vrijbrief voor een machtspositie en de baas spelen over de vrouw. Het is veeleer een aansporing tot samenspel en samenwerking met wederzijdse achting. Wie de woorden in Genesis – “hij [de man] zal over u heersen” – erbij wil halen, ziet over het hoofd dat dit, evenals “doornen en distels”, deel uitmaakt van Gods vloek over het leven van de zondige mens. Wie zou op grond hiervan doornen en distels zijn tuin laten overwoekeren? De Here bewees zijn liefde voor zijn gemeente, door Zichzelf voor haar te geven. Welk groter voorbeeld zou er voor de man kunnen zijn, om voor het welzijn van zijn vrouw te zorgen?

Pas als Paulus de verhouding van *kinderen en ouders* aan de orde brengt, spreekt hij over gehoorzaamheid. Ongehoorzaamheid van kinderen komt in Paulus' bekende lijst van zonden in Romeinen 1 voor (vs 30), en maakt ook deel uit van zijn profetie over de eindtijd (2 Tim 3:2). Terwijl het huidige generatieconflict in veel landen geen nieuw verschijnsel is, accepteert de samenleving dit tegenwoordig meer dan toen het gezinsleven een grotere rol in de maatschappij speelde. Maar van ouders die van hun kinderen gehoorzaamheid eisen, wordt op hun beurt verwacht dat zij gehoorzaamheid aan God tonen. Eerbied voor God wordt geleerd door eerbied voor ouders. Tezelfdertijd raadt Paulus misbruik van de machtspositie van ouders af: “verbitter uw kinderen niet, maar voed hen op in de tucht en in de terechtwijzing van de Here” (Efez 6:4).

Ten slotte spreekt hij *slaven en heren* aan. Slavernij was een wijdverbreid en ergerlijk kwaad in het Romeinse Rijk. Men schat dat er in Paulus' tijd evenveel slaven als vrijen in de stad Rome woonden, en dat de verhouding van slaven tot vrijen in Italië drie op één was. Opvallend is dat Paulus evenmin kritiek op het slavensysteem zelf uit, als op ander kwaad in de toenmalige maatschappij. Die alle zullen verdwijnen in het Koninkrijk van God. Achteraf merken we hoe het aannemen van christelijke principes gaandeweg leidde tot het afschaffen van slavernij. Toch geldt Paulus' bevel aan slaven evenzeer voor de huidige werknemer: “niet met ogen-dienst, als mensenbehagers, maar ... door de wil van God van harte te doen, en bereidwillig dienstbaar te zijn aan de Here en niet aan mensen” (vzn 6 en 7). Niet minder is de verantwoordelijkheid van de heer van een slaaf, te beseffen dat hij op zijn beurt de slaaf van Christus is: “laat het dreigen na. U weet immers, dat hun en uw Heer in de hemel is, en bij Hem is geen aanzien van de persoon” (vs 9).